

Byla Nr. 23/2007-38/2009

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIO TEISMO  
N U T A R I M A S

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 1993 M. GRUODŽIO 6 D. NUTARIMO  
NR. 912 „DĖL TRAKŲ ISTORINIO NACIONALINIO PARKO PLANAVIMO SCHEMOS  
PATVIRTINIMO“ ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJAI**

2010 m. vasario 9 d.  
Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Armano Abramavičiaus, Tomos Birmontienės, Prano Kuconio, Kęstučio Lapinsko, Zenono Namavičiaus, Egidijaus Šileikio, Romualdo Kęstučio Urbaičio, sekretoriaujant Daivai Pitrėnaitei,

dalyvaujant suinteresuoto asmens – Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovėms Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Teisės departamento Teisės taikymo skyriaus vedėjai Agnei Murauskaitei ir šio skyriaus vyriausiajai specialistei Eglei Izokaitytei,

remdamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 102, 105 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 1 straipsniu, viešame Teismo posėdyje 2010 m. vasario 5 d. išnagrinėjo bylą Nr. 23/2007-38/2009 pagal:

1) pareiškėjo – Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo prašymą ištirti, ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993 m. gruodžio 6 d. nutarimas Nr. 912 „Dėl Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos patvirtinimo“ neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 7 straipsnio 2 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui, Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos įstatymo (2005 m. liepos 7 d. redakcija) 2 straipsniui, 3 straipsnio 1 dalies 4 punktui, 9 straipsnio 1 daliai, taip pat ar minėtas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas neprieštaravo Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos“ (1993 m. balandžio 6 d. redakcija) 1 straipsnio 1 daliai, 2 straipsnio 1 dalies 4 punktui, 8 straipsnio 1 daliai (prašymas Nr. 1B-25/2007);

2) pareiškėjo – Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymą ištirti, ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993 m. gruodžio 6 d. nutarimas Nr. 912 „Dėl Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos patvirtinimo“ pagal paskelbimo tvarką neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 7 straipsnio 2 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui (prašymas Nr. 1B-50/2009).

Konstitucinio Teismo 2009 m. gruodžio 23 d. sprendimu „Dėl prašymų sujungimo į vieną bylą“ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo prašymas Nr. 1B-25/2007 (byla Nr. 23/07) ir Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymas Nr. 1B-50/2009 (byla Nr. 38/2009) sujungti į vieną bylą ir jai suteiktas numeris 23/2007-38/2009.

Konstitucinis Teismas

**nustatė:**

**I**

1. Pareiškėjas – Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas nagrinėjo administracinę bylą. Teismas 2007 m. balandžio 26 d. nutartimi sustabdė bylos nagrinėjimą ir kreipėsi į Konstitucinį Teismą su prašymu ištirti, ar Vyriausybės 1993 m. gruodžio 6 d. nutarimas Nr. 912 „Dėl Trakų

istorinio nacionalinio parko planavimo schemos patvirtinimo“ (toliau – ir Vyriausybės 1993 m. gruodžio 6 d. nutarimas Nr. 912) neprieštarauja Konstitucijos 7 straipsnio 2 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui, Įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos įstatymo (2005 m. liepos 7 d. redakcija) 2 straipsniui, 3 straipsnio 1 dalies 4 punktui, 9 straipsnio 1 daliai, taip pat ar minėtas Vyriausybės nutarimas neprieštaravo įstatymo „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos“ (1993 m. balandžio 6 d. redakcija) 1 straipsnio 1 daliai, 2 straipsnio 1 dalies 4 punktui, 8 straipsnio 1 daliai (prašymas Nr. 1B-25/2007).

2. Pareiškėjas – Vilniaus apygardos administracinis teismas nagrinėjo administracinę bylą. Teismas 2009 m. spalio 7 d. nutartimi sustabdė bylos nagrinėjimą ir kreipėsi į Konstitucinį Teismą su prašymu ištirti, ar Vyriausybės 1993 m. gruodžio 6 d. nutarimas Nr. 912 „Dėl Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos patvirtinimo“ pagal paskelbimo tvarką neprieštarauja Konstitucijos 7 straipsnio 2 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui (prašymas Nr. 1B-50/2009).

## II

Pareiškėjų – Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo ir Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymai grindžiami šiais argumentais.

Vyriausybės 1993 m. gruodžio 6 d. nutarimu Nr. 912 patvirtinta Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schema, kurią sudaro Trakų istorinio nacionalinio parko teritorijos su funkcinėmis zonomis planas ir aiškinamasis raštas, Lietuvos Respublikos statybos ir urbanistikos ministerijos 1993 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. 212 „Dėl Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos paskelbimo“ „Valstybės žiniuose“ buvo paskelbta ne visa: šios schemos dalis – parko teritorijos su funkcinėmis zonomis planas – viešai paskelbtas nebuvo. Minėtame Statybos ir urbanistikos ministerijos įsakyme tik nurodyta, kad su šiuo planu galima susipažinti Statybos ir urbanistikos ministerijoje, Trakų rajono valdyboje, Trakų nacionalinio parko direkcijoje.

Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad visos norminio teisės akto dalys (taip pat priedėliai) sudaro vieną visumą, tarpusavyje yra neatskiriama susijusios ir turi vienodą teisinę galią; kad priedėlių atskirti nuo teisės akto negalima, nes keičiant juose nustatytą teisinį reguliavimą keičiasi ir visas teisės akte nustatytas teisinio reguliavimo turinys. Trakų istorinio nacionalinio parko teritorijos su funkcinėmis zonomis planas yra neatskiriama Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos dalis, tačiau oficialiame teisės aktų skelbimo šaltinyje „Valstybės žiniuose“ jis nebuvo paskelbtas.

## III

Rengiant bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui buvo gauti suinteresuoto asmens – Vyriausybės atstovų Aplinkos ministerijos Teisės ir personalo departamento Teisės taikymo skyriaus vedėjos A. Murauskaitės ir vyriausiosios specialistės E. Izokaitytės rašytiniai paaiškinimai, kuriuose pažymima, jog tai, kad Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos (toliau – ir Schema) sudedamoji dalis – parko teritorijos su funkcinėmis zonomis planas nebuvo paskelbtas vieninteliame oficialiame teisės aktų paskelbimo šaltinyje „Valstybės žiniuose“, nėra pagrindas teigti, kad buvo pažeisti Konstitucijoje įtvirtinti teisės aktų paskelbimo reikalavimai. Suinteresuoto asmens atstovų pozicija grindžiama šiais argumentais.

1. Įstatymų leidėjui yra suteikta teisė, atsižvelgiant į tam tikrų teisės aktų specifiką, nustatyti atskirą, specifinį, jų skelbimo šaltinį ir būdą, jeigu toks teisinis reguliavimas turi užtikrinti Konstitucijoje įtvirtintus teisės aktų paskelbimo oficialumo, viešumo reikalavimus, konstitucinį reikalavimą, kad teisės aktas turi būti paskelbtas visas (visos jo sudedamosios dalys), taip pat konstitucinį reikalavimą, kad teisės aktai turi būti skelbiami valstybine lietuvių kalba. Remiantis Konstitucinio Teismo 2007 m. birželio 27 d. nutarimo nuostatomis galima daryti išvadą, kad Trakų

istorinio nacionalinio parko planavimo schemos tvirtinimo metu nebuvo techninių galimybių iš 4 mm storio kartono pagamintos spalvotos schemos, kurios matmenys yra 1,6 m x 1,6 m (Schemos grafinės dalies pagrindinio brėžinio mastelis 1 : 10 000), „Valstybės žiniuose“ (vieninteliame oficialiame teisės aktų skelbimo šaltinyje) paskelbti taip, kad teisės subjektai galėtų ją įskaityti ir suprasti jos turinį. Taigi Įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos įstatyme nustatytas teisės aktų skelbimo būdas ginčijamo teritorijų planavimo dokumento paskelbimo atveju neužtikrino Konstitucijoje įtvirtintų teisės aktų paskelbimo reikalavimų laikymosi. Trakų istorinio nacionalinio parko teritorijos su funkcinėmis zonomis plano nepaskelbimas oficialiame teisės aktų skelbimo šaltinyje buvo konstituciškai pateisinamas ir atitiko visas Konstitucinio Teismo 2007 m. birželio 27 d. nutarime nurodytas sąlygas: oficialiame (įprastame) teisės aktų skelbimo šaltinyje buvo paskelbta, kad Vyriausybė nutarimu patvirtino Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemą; iš paskelbto teisės akto aišku, kad Vyriausybės nutarimu patvirtintas parko teritorijos su funkcinėmis zonomis planas šiame šaltinyje nėra paskelbtas; nurodyta, kur galima susipažinti su nepaskelbta teisės akto sudedamąja dalimi; yra praktiškai užtikrintas atitinkamo teisinio reguliavimo prieinamumas teisės subjektams.

2. Ginčijamu Vyriausybės 1993 m. gruodžio 6 d. nutarimu Nr. 912 patvirtinta Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schema yra specialusis teritorijų planavimo dokumentas, kuriam įstatymų leidėjas, atsižvelgdamas į specifinį teritorijų planavimo dokumentų turinį ir apimtį, buvo nustatęs atskirą paskelbimo ir įsigaliojimo tvarką, užtikrinančią Konstitucijoje įtvirtintus teisės aktų paskelbimo viešumo, oficialumo ir kitų reikalavimų įvykdymą. Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schema buvo parengta ir patvirtinta Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymui dar neįsigaliojus. Įsigaliojus Teritorijų planavimo įstatymui Schemos teisinio statuso klausimas buvo išspręstas Vyriausybės 1996 m. gegužės 24 d. nutarimu Nr. 617 „Dėl Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo taikymo patvirtintiems, pradėtiems ir iki šio įstatymo įsigaliojimo nebaigtiems rengti teritorijų planavimo dokumentams“ (toliau – ir Vyriausybės 1996 m. gegužės 24 d. nutarimas Nr. 617), pagal kurio 1 punktą miestų (ar jų dalių), miestelių ir kaimų (kaimo gyvenviečių) generaliniai planai, detalieji planai ir projektai, regeneracijos projektai ir schemos, susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros tinklų bei objektų išdėstymo projektai ir schemos, teritorijų užstatymo projektai ir schemos, sklypų nužymėjimo ir raudonųjų linijų projektai ir schemos, valstybinių parkų planavimo schemos, žemėtvarkos ir miškotvarkos projektai bei kiti dokumentai, kuriuose numatytos teritorijų žemės naudojimo, veiklos joje plėtojimo sąlygos, žemės naudotojų teisės ir prievolės, yra teritorijų planavimo dokumentai, jei jie nustatytą tvarką buvo patvirtinti iki Teritorijų planavimo įstatymo įsigaliojimo dienos. Minėti planai turėjo būti įregistruoti valstybiniame teritorijų planavimo dokumentų registre. Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schema teritorijų planavimo dokumentų registre buvo įregistruota kaip specialusis teritorijų planavimo dokumentas, todėl visi asmenys tiek pagal Teritorijų planavimo įstatymą, tiek pagal Teritorijų planavimo dokumentų registro nuostatus turėjo galimybes susipažinti su šiuo teritorijų planavimo dokumentu ir gauti visą informaciją apie jį.

3. Įstatymų leidėjo siekį nustatyti atskirą Konstitucijoje įtvirtintus teisės aktų paskelbimo viešumo ir kitus reikalavimus užtikrinančią teritorijų planavimo dokumentų paskelbimo ir įsigaliojimo tvarką rodo ir tai, kad keičiant Teritorijų planavimo įstatymą teritorijų planavimo dokumentų paskelbimo viešumui užtikrinti buvo nustatyta speciali tvarka (Teritorijų planavimo įstatymo 2004 m. vasario 7 d. redakcija), pagal kurią įstatymų leidėjas nereikalavo oficialiame teisės aktų paskelbimo šaltinyje paskelbti paties teritorijų planavimo dokumento, o jo paskelbimo viešumas pagal Teritorijų planavimo įstatyme nustatytą teisinį reguliavimą turėjo būti užtikrinamas tiek taikant specialias visuomenės dalyvavimo teritorijų planavimo dokumentų rengimo procese procedūras, tiek įregistravus tokį dokumentą teritorijų planavimo dokumentų registre ir užtikrinus visų asmenų teisę susipažinti su juo.

4. Visiems asmenims buvo sudarytos realios galimybės susipažinti su „Valstybės žiniuose“ nepaskelbta teisės akto dalimi: Schema yra įregistruota teritorijų planavimo dokumentų registre,

susipažinti su planu galima Aplinkos ministerijoje (šiuo metu – Valstybinėje saugomų teritorijų tarnyboje prie Aplinkos ministerijos), Trakų rajono savivaldybėje ir Trakų istorinio nacionalinio parko direkcijoje. Plano kopija taip pat saugoma Lietuvos Respublikos kultūros ministerijoje, o Schemos elektroninę versiją galima rasti Trakų istorinio nacionalinio parko direkcijos svetainėje ([www.seniejitrakai.lt](http://www.seniejitrakai.lt)).

#### IV

Rengiant bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui buvo gauti:

– Aplinkos apsaugos agentūros 2008 m. vasario 11 d. raštas Nr. (15)-A4-237 „Dėl informacijos byloje Nr. 23/07“, kuriame pateikta informacija, kad teritorijų planavimo dokumentų registre yra įregistruota Vyriausybės 1993 m. gruodžio 6 d. nutarimu Nr. 912 patvirtinta Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schema ir kad, teritorijų planavimo dokumentų registro duomenimis, minėtos schemos originalas yra saugomas Vyriausybėje, o kopija – Valstybinėje saugomų teritorijų tarnyboje prie Aplinkos ministerijos. Kartu su šiuo raštu buvo atsiųstas teritorijų planavimo dokumentų registro išrašas, patvirtinantis rašte nurodytą informaciją.

– Trakų istorinio nacionalinio parko direkcijos 2008 m. vasario 12 d. raštas Nr. S-103 „Dėl informacijos byloje Nr. 23/07“, kuriame nurodyta, kad vienas iš Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos originalų yra saugomas Trakų istorinio nacionalinio parko direkcijoje. Taip pat paaiškinta, kad minėtos schemos grafinės dalies pagrindinis brėžinys yra pagamintas iš 4 mm storio kartono; Schemą sudaro keturios dalys, kiekviena iš jų yra 0,8 x 0,8 m dydžio; visas Schemos dydis yra 1,6 x 1,6 m; Schemos mastelis yra 1 : 10 000; Schema spalvota. Rašte teigiama, kad su Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos originalu susipažinti galima ir Aplinkos ministerijoje bei Trakų rajono savivaldybėje, o jos elektroninę versiją galima rasti Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo direkcijos svetainėje ([www.seniejitrakai.lt](http://www.seniejitrakai.lt)).

– Trakų rajono savivaldybės administracijos 2008 m. vasario 21 d. raštas Nr. AP3-752 „Dėl informacijos byloje Nr. 23/07“, kuriame teigiama, kad Trakų rajono savivaldybei Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schema (nei jos originalas, nei kopija) nebuvo pateikta ir kad Trakų rajono savivaldybėje minėta schema nebuvo ir nėra saugoma.

– Trakų istorinio nacionalinio parko direkcijos 2008 m. vasario 29 d. raštas Nr. S-194 „Dėl papildomos informacijos pateikimo“, kuriame nurodoma, kad Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos elektroninė versija Trakų istorinio nacionalinio parko direkcijos svetainėje ([www.seniejitrakai.lt](http://www.seniejitrakai.lt)) įdėta nuo 2003 m. gruodžio mėn. Trakų istorinio nacionalinio parko direkcija taip pat nurodė, kad Trakų rajono savivaldybės administracija, Trakų istorinio nacionalinio parko direkcijai teikdama paraiškas dėl projektavimo ir planavimo sąlygų sąvado rengimo, kartu pateikia ir Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos ištraukas. Be to, Trakų rajono savivaldybės administracija, vykdydama Teritorijų planavimo įstatymo 28 straipsnio reikalavimus, Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemą yra įregistravusi teritorijų planavimo dokumentų registre, numeris 110792000003.

– Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko tarnybos 2009 m. gruodžio 31 d. raštas Nr. 8-78/12 „Dėl informacijos pateikimo“, kuriuo pateiktos Vyriausybės 1993 m. gruodžio 6 d. nutarimo Nr. 912 rengimo dokumentų kopijos.

– Kultūros ministerijos 2010 m. sausio 13 d. raštas Nr. S2-59 „Dėl Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos“, kuriame teigiama, jog nuo 2000 m., kai Trakų istorinio nacionalinio parko direkcijos steigėjo funkcijos buvo perduotos Kultūros ministerijai, Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos brėžinio kopija yra saugoma Kultūros ministerijoje (nuo 2004 m. rugsėjo mėn. – Saugomų teritorijų ir paveldo apsaugos skyriuje) ir visi pageidaujantieji ministerijos darbo metu galėjo ir gali laisvai susipažinti su Schema. Kultūros ministerijoje saugoma Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos brėžinio kopija susideda iš 4 lapų, kurių formatas apie 870 x 817 mm.

– Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos 2010 m. sausio 15 d. raštas Nr. V3 2.8.-71 „Dėl informacijos pateikimo“, kuriame nurodoma, kad Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos įsteigta 2002 m. sausio 1 d. reorganizavus Miškų ir saugomų teritorijų departamentą ir kad šioje tarnyboje yra, o minėtame departamente buvo saugoma sumažinta spalvota Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos kopija.

## V

Konstitucinio Teismo posėdyje suinteresuoto asmens – Vyriausybės atstovės A. Murauskaitės ir E. Izokaitytės iš esmės pakartojo savo rašytiniuose paaiškinimuose išdėstytus argumentus, taip pat pateikė papildomus paaiškinimus.

1. Vyriausybės atstovės teigė, kad Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schema yra viešai eksponuojama Trakų istorinio nacionalinio parko direkcijoje, visiems asmenims, pageidaujantiems susipažinti su minėta schema, yra sudarytos tokios galimybės, yra daroma spalvotos ir nespaltvotos plano kopijos bei skaitmeniniai Schemos išrašai.

2. Dėl Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos saugojimo Trakų rajono savivaldybėje Vyriausybės atstovės pateikė informaciją, kad Trakų rajono savivaldybė suinteresuotosioms institucijoms pateikia Schemos ištraukas. Vyriausybės atstovės taip pat teigė, jog administracinėse bylose, *inter alia* Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo byloje Nr. A<sup>11</sup> – 215/2007, Trakų rajono savivaldybė remiasi Schema, todėl manytina, kad Trakų rajono savivaldybė turi Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemą.

Konstitucinis Teismas

**konstatuoja:**

## I

1. Šioje konstitucinės justicijos byloje ginčijama Vyriausybės nutarimo, kuriuo yra patvirtinta Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schema, atitikties Konstitucijai ir įstatymo „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos“ (1993 m. balandžio 6 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais), nuo 2003 m. sausio 1 d. vadinamo Įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos įstatymu, straipsniams (jų dalims).

2. Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba 1991 m. balandžio 23 d. priėmė nutarimą Nr. I-1244 „Dėl Dzūkijos, Kuršių nerijos, Žemaitijos nacionalinių parkų, Trakų istorinio nacionalinio parko ir Viešvilės valstybinio rezervato įsteigimo“, kuris įsigaliojo 1991 m. gegužės 1 d. Šiuo nutarimu, siekiant „išsaugoti Lietuvos žmonėms ir būsimosioms kartoms vertingiausius Lietuvos kraštovaizdžio kompleksus bei etnokultūrinį paveldą“, buvo *inter alia* nutarta: „Įsteigti Lietuvos Respublikos kompleksinėje gamtos apsaugos schemoje numatytus nacionalinius parkus ir valstybinį rezervatą (pagal parengtas schemas): <...> Trakų istorinį nacionalinį parką – 8 tūkst. ha ploto“ (1 punkto 4 papunktis); „Įpareigoti Lietuvos Respublikos Vyriausybę Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos departamento ir Kultūros paveldo inspekcijos teikimu <...> iki 1991 m. lapkričio 1 d. patvirtinti <...> Trakų istorinio nacionalinio parko <...> nuostatus“ (2 punkto 1 papunktis).

3. Vyriausybė 1992 m. balandžio 22 d. priėmė nutarimą Nr. 283 „Dėl Dzūkijos, Kuršių nerijos, Žemaitijos, taip pat Aukštaitijos nacionalinių parkų, Trakų istorinio nacionalinio parko laikinųjų nuostatų ir Viešvilės valstybinio rezervato nuostatų patvirtinimo“, kurio 1 punktu patvirtino *inter alia* Trakų istorinio nacionalinio parko laikinuosius nuostatus. Šis Vyriausybės nutarimas įsigaliojo 1992 m. balandžio 22 d.

Minėtų laikinųjų nuostatų (1992 m. balandžio 22 d. redakcija) 3 punkto 2 pastraipoje buvo nustatyta: „Trakų parko teritorija tvarkoma pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintą šio

parko planavimo schemą ir ja remiantis parengtus ir nustatyta tvarka suderintus žemėtvarkos, miškotvarkos, vandens ūkio, gyvenviečių planavimo, kaimų regeneravimo, rekreacijos, kelių bei inžinerinių komunikacijų ir kitus projektus.“

4. Vyriausybė 1993 m. gruodžio 6 d. priėmė nutarimą Nr. 912 „Dėl Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos patvirtinimo“, kurio atitiktis Konstitucijai ir įstatymo „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos“ (1993 m. balandžio 6 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais), nuo 2003 m. sausio 1 d. vadinamo Įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos įstatymu, straipsniams (jų dalims) yra ginčijama šioje konstitucinės justicijos byloje. Šis Vyriausybės nutarimas įsigaliojo 1993 m. gruodžio 11 d.

4.1. Vyriausybės 1993 m. gruodžio 6 d. nutarime Nr. 912 (1993 m. gruodžio 6 d. redakcija) buvo nustatyta:

„Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Patvirtinti Paminklotvarkos departamento prie Statybos ir urbanistikos ministerijos pateiktą Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemą (parko teritorijos su funkcinėmis zonomis planą ir aiškinamąjį raštą).

2. Pavesti Valstybiniam žemėtvarkos institutui per du mėnesius pažymėti Trakų istorinio nacionalinio parko zonų ribas žemės naudojimo planuose ir žemės reformos žemėtvarkos planuose, taip pat apskaičiuoti šių zonų plotus.“

4.2. Šiuo Vyriausybės nutarimu buvo patvirtinta Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schema, sudaryta iš parko teritorijos su funkcinėmis zonomis plano (grafinė Schemos dalis) ir aiškinamojo rašto (tekstinė Schemos dalis).

1993 m. gruodžio 10 d. „Valstybės žiniuose“ buvo paskelbtas tik Vyriausybės nutarimas, o juo patvirtinti priedai išspausdinti nebuvo.

1994 m. vasario 4 d. „Valstybės žiniuose“ buvo paskelbtas Statybos ir urbanistikos ministerijos 1993 m. gruodžio 20 d. įsakymas Nr. 212 „Dėl Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos paskelbimo“, kuriame buvo nustatyta: „Paskelbti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993 m. gruodžio 6 d. nutarimu Nr. 912 „Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos patvirtinimo“ patvirtintą Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemą (parko teritorijos su funkcinėmis zonomis planą ir aiškinamąjį raštą).“

Minėtame įsakyme buvo tokia pastaba: „Planas neskelbiamas. Su juo galima susipažinti Statybos ir urbanistikos ministerijoje, Trakų rajono valdyboje, Trakų nacionalinio parko direkcijoje.“

Taigi „Valstybės žiniuose“ Schemos grafinė dalis (parko teritorijos su funkcinėmis zonomis planas) išspausdinta nebuvo, buvo paskelbta tik Schemos tekstinė dalis, pavadinta „Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schema“.

Šioje (tekstinėje) Schemos dalyje yra paaiškinta šio parko įsteigimo tikslai, Schemos struktūra ir vaidmuo teisiškai reglamentuojant Trakų istorinio nacionalinio parko tvarkymą, nustatyti bendrieji Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo ir tvarkymo principai, apibrėžta šio parko zonos, jų nustatymo tikslai, šių zonų naudojimas ir tvarkymas, taip pat jų plėtotė, be to, pateikta Trakų istorinio nacionalinio parko uždaviniams vykdyti, konkrečioms priemonėms įgyvendinti reikalingų svarbiausių projektavimo darbų 1994–1997 metais detali programa (lentelė).

5. Vyriausybė 2000 m. balandžio 4 d. priėmė nutarimą Nr. 388 „Dėl Trakų istorinio nacionalinio parko nuostatų patvirtinimo“, kuris įsigaliojo 2000 m. balandžio 13 d. Šio Vyriausybės nutarimo 1 punktu buvo patvirtinti Trakų istorinio nacionalinio parko nuostatai, o 5 punktu buvo pripažinti netekusiais galios Vyriausybės 1992 m. balandžio 22 d. nutarimas Nr. 283 „Dėl Trakų istorinio nacionalinio parko laikinųjų nuostatų patvirtinimo“ (5.1 punktas) ir Vyriausybės 1995 m. vasario 13 d. nutarimas Nr. 239 „Dėl Trakų istorinio nacionalinio parko laikinųjų nuostatų dalinio pakeitimo“ (5.2 punktas).

Trakų istorinio nacionalinio parko nuostatų 3 punkte buvo nustatyta, kad nacionalinio parko

teritorija saugoma, tvarkoma ir naudojama pagal Vyriausybės 1993 m. gruodžio 6 d. nutarimu Nr. 912 patvirtintą planavimo schemą, jos pagrindu parengtus, nustatytą tvarką suderintus ir patvirtintus teritorijų planavimo dokumentus.

6. Vyriausybė 2002 m. gegužės 28 d. priėmė nutarimą Nr. 760 „Dėl žemės valdymo teisės suteikimo Trakų istorinio nacionalinio parko direkcijai ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993 m. gruodžio 6 d. nutarimo Nr. 912 ir 1996 m. sausio 11 d. nutarimo Nr. 69 pakeitimo“, kuris įsigaliojo 2002 m. birželio 1 d. Šiuo Vyriausybės nutarimu Trakų istorinio nacionalinio parko direkcijai *inter alia* buvo suteikta teisė valdyti 78,65 hektaro valstybinės žemės sklypą Užutrakio buvusio dvaro sodybos teritorijoje (1 punktas) ir atitinkamai pakeistas Schemos skyriaus „Trakų istorinio nacionalinio parko zonos“ I skirsnio „Konservacinė zona“ 2 punkto „Draustiniai“ 2.3 papunktis (2 punktas).

Vyriausybė 2004 m. spalio 21 d. priėmė nutarimą Nr. 1323 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993 m. gruodžio 6 d. nutarimo Nr. 912 „Dėl Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemas patvirtinimo“ pakeitimo“, kuris įsigaliojo 2004 m. spalio 27 d. Šiuo nutarimu Schema buvo iš dalies pakeista ir papildyta: pakeistas skyriaus „Trakų istorinio nacionalinio parko zonos“ III skirsnio „Rekreacinė zona“ 3 punktas – numatyta kurti naujas rekreacines zonas, o Schemos 3 priedas „Poilsio įstaigos ir jų naudojimas“ papildytas lentele „Statomos naujos poilsio įstaigos Trakų istorinio nacionalinio parko teritorijoje“.

7. Lietuvos Respublika 1992 m. kovo 31 d. (kai prisijungimo dokumentas buvo atiduotas saugoti Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos (UNESCO) generaliniam direktoriui) prisijungė prie 1972 m. lapkričio 16 d. Paryžiuje priimtose Pasaulinio kultūros ir gamtos paveldo globos konvencijos (toliau – Konvencija). Konvencija Lietuvoje įsigaliojo 1992 m. birželio 30 d. Prisijungdama prie Konvencijos, Lietuvos Respublika įsipareigojo saugoti savo teritorijoje esančią kultūros ir gamtos paveldą ir įgijo teisę siūlyti savo teritorijoje esančias vietas įtraukti į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą.

2002 m. UNESCO ekspertai, lankydami Lietuvoje, atkreipė dėmesį į Trakų istorinio nacionalinio parko vertes, kurias palankiai įvertino ir rekomendavo rengtis šio Lietuvos objekto nominacijai į UNESCO Pasaulinio paveldo sąrašą. 2003 m. balandžio 3–4 d. Lietuvoje vykusioje tarptautinėje konferencijoje „Trakų istorinis nacionalinis parkas – UNESCO pasaulio paveldo sąrašuose: poreikis ir galimybės“ buvo priimta rezoliucija, kurioje *inter alia* konstatuota, kad „atsižvelgiant į kraštovaizdžio išskirtinę kompleksinę vertę Trakų istorinis nacionalinis parkas galėtų būti nominuojamas į Pasaulio paveldo mišriųjų vertybių sąrašą“, ir nutarta prašyti „Kultūros ministeriją pritarti Trakų istorinio nacionalinio parko įrašymui į Pasaulio paveldo mišriųjų vertybių sąrašą, įsakymu patvirtinti darbo grupę ir pavesti jai nustatytais terminais parengti Trakų istorinio nacionalinio parko teikimą Pasaulio paveldo komitetui ir skirti tam reikiamą finansavimą“.

2003 m. liepos 28 d. Trakų istorinis nacionalinis parkas Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos teikimu buvo įtrauktas į preliminarųjį UNESCO pasaulinio paveldo sąrašą (vertybių kategorija – mišri).

8. Taigi Lietuvos valstybė Trakus ir jų apylinkes traktavo ir traktuoja kaip unikalų gamtos ir žmogaus sukurtą kraštovaizdžio kompleksą – saugotiną teritoriją, kuriai turi būti nustatytas ypatingas teisinis režimas; tai yra visuotinai žinomas faktas.

9. Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste taip pat pabrėžtina, jog, kaip minėta, Vyriausybės 2000 m. balandžio 4 d. nutarimu Nr. 388 „Dėl Trakų istorinio nacionalinio parko nuostatų patvirtinimo“ patvirtintuose Trakų istorinio nacionalinio parko nuostatuose buvo įtvirtinta principinė nuostata, kad Trakų istorinis nacionalinis parkas tvarkomas pagal Vyriausybės patvirtintą Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemą.

Taigi jokie su Trakų istorinio nacionalinio parko teritorijos administravimu (*inter alia* su gyvenviečių detaliesiais planais, miškotvarka, žemėtvarka, vandens ūkiu, gyvenviečių planavimu, kaimų regeneravimu, rekreacija, kelių bei inžinerinėmis komunikacijomis ir pan.) susiję sprendimai negalėjo (ir šiuo metu negali) būti priimami neatsižvelgiant į minėtą Vyriausybės patvirtintą

Schema ir negalėjo (ir šiuo metu negali) prieštarauti minėtos Schemos sprendiniams. Jei šių sprendinių būtų nepaisoma, ypač žinant, jog tai, kad Lietuvos valstybė Trakų istorinį nacionalinį parką traktuoja kaip unikalų gamtos ir žmogaus sukurtą kraštovaizdžio kompleksą – saugotiną teritoriją, kuriai turi būti nustatytas ypatingas teisinis režimas, yra visuotinai žinomas faktas, kartu būtų nepaisoma ir bendrojo teisės principo *bona fides*.

Priešingu atveju būtų ne tik pažeistas Trakų istorinio nacionalinio parko, kaip unikalaus gamtos ir žmogaus sukurtą kraštovaizdžio kompleksą – saugotinos teritorijos, tapatumas ir integralumas, bet ir nusižengta Konstitucijos 53, 54 straipsnių imperatyvams, *inter alia* Konstitucijos 54 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybė rūpinasi natūralios gamtinės aplinkos, gyvūnijos ir augalijos, atskirų gamtos objektų ir ypač vertingų vietovių apsauga, prižiūri, kad su saiku būtų naudojami, taip pat atkuriami ir gausinami gamtos ištekliai, 53 straipsnio 3 dalies nuostatai, kad valstybė ir kiekvienas asmuo privalo saugoti aplinką nuo kenksmingų poveikių.

10. Kita vertus, iš Konstitucijos kylantis reikalavimas išsaugoti Trakų istorinį nacionalinį parką nereiškia, kad Lietuvos valstybės institucijos, pagal savo kompetenciją teisės aktais reguliuodamos su Trakų istorinio nacionalinio parko teritorijos administravimu (*inter alia* su gyvenviečių detaliesiais planais, miškotvarka, žemėtvarka, vandens ūkiu, gyvenviečių planavimu, kaimų regeneravimu, rekreacija, kelių bei inžinerinėmis komunikacijomis ir pan.) susijusius santykius, gali nepaisyti Konstitucijos nuostatų, *inter alia* konstitucinės teisės aktų oficialaus ir viešo paskelbimo sampratos.

## II

1. Minėta, kad šioje konstitucinės justicijos byloje yra ginčijama Vyriausybės 1993 m. gruodžio 6 d. nutarimo Nr. 912, kuriuo yra patvirtinta Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schema, atitiktis Konstitucijos 7 straipsnio 2 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui pagal paskelbimo tvarką, t. y. ginčijamas ne šio Vyriausybės nutarimo ir juo patvirtintos Schemos turinys, bet tai, kad oficialiame teisės aktų skelbimo šaltinyje „Valstybės žiniuose“ buvo paskelbta ne visa Schema (nebuvo paskelbta Schemos grafinė dalis).

2. Pažymėtina, kad Konstitucinis Teismas 2007 m. birželio 27 d. priėmė nutarimą „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos“ (1993 m. balandžio 6 d. redakcija) ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. gruodžio 19 d. nutarimo Nr. 1269 „Dėl Kuršių nerijos nacionalinio parko planavimo schemos (generalinio plano)“ (1994 m. gruodžio 19 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.

Šioje konstitucinės justicijos byloje Konstitucinis Teismas pripažino, jog Lietuvos Respublikos įstatymas „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos“ (1993 m. balandžio 6 d. redakcija) (Žin., 1993, Nr. [12-296](#)) ta apimtimi, kuria nenustatyta, kad itin didelės apimties, sudėtingos struktūros teisės aktai (jų dalys), *inter alia* tokie, kuriuose esama itin didelės apimties grafinių dalių, dėl kurių publikavimo kiltų itin didelių techninių problemų, galėtų būti oficialiai skelbiami ne „Valstybės žiniuose“, bet kituose šaltiniuose ir (arba) kitais būdais, taip pat ta apimtimi, kuria nenustatyta, kad minėti itin didelės apimties, sudėtingos struktūros teisės aktai (jų dalys), net reikalaujant juos oficialiai skelbti „Valstybės žiniuose“, galėtų būti oficialiai skelbiami specialiuose „Valstybės žinių“ numeriuose, prieštaravo Konstitucijos 7 straipsnio 2 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui. Konstitucinis Teismas taip pat pripažino, kad Vyriausybės 1994 m. gruodžio 19 d. nutarimas Nr. 1269 „Dėl Kuršių nerijos nacionalinio parko planavimo schemos (generalinio plano)“ (1994 m. gruodžio 19 d. redakcija) (Žin., 1994, Nr. [99-1977](#)) pagal paskelbimo tvarką neprieštarauja Konstitucijai.

3. Konstitucinės justicijos byloje, kurioje buvo priimtas minėtas nutarimas, buvo sprendžiamas Kuršių nerijos nacionalinio parko planavimo schemos atitiktis Konstitucijai pagal paskelbimo tvarką klausimas. Šioje konstitucinės justicijos byloje Vyriausybės 1993 m. gruodžio 6

d. nutarimo Nr. 912 „Dėl Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos patvirtinimo“ atitiktis Konstitucijai yra ginčijama iš esmės tuo pačiu aspektu – būtent, kad oficialiame teisės aktų skelbimo šaltinyje „Valstybės žinios“ nebuvo paskelbta Schemos grafinė dalis.

4. Šioje konstitucinės justicijos byloje nustatyta, kad Schemą sudaro ne tik tekstinė, bet ir grafinė dalis (ne tik rašytinis tekstas, bet ir brėžiniai ir kt.), kuri yra spalvota; Schemos grafinės dalies pagrindinis brėžinys yra pagamintas iš 4 mm storio kartono; kiekviena iš Schemą sudarančių keturių dalių yra 80 x 80 cm dydžio; visas schemos dydis – 160 x 160 cm (Trakų istorinio nacionalinio parko direkcijos 2008 m. vasario 12 d. raštas Nr. S-103 „Dėl informacijos byloje Nr. 23/07“). Ši schema Vyriausybės nutarimu patvirtinta 1993 m.

Atsižvelgiant į visa tai, pažymėtina, kad Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos grafinė dalis savo formatu yra panaši į Kuršių nerijos nacionalinio parko planavimo schemos grafinę dalį (brėžiniai 51,5 x 226 cm, 51 x 221 cm, 59,5 x 100 cm, 43 x 123 cm, 43 x 161,5 cm, 59,5 x 167 cm, 59,5 x 171 cm, 59 x 189,5 cm, 59 x 207 cm ir pan.). Be to, Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schema, kaip minėta, buvo patvirtinta 1993 m., t. y. dar anksčiau už Kuršių nerijos nacionalinio parko planavimo schemą, kuri Vyriausybės nutarimu patvirtinta 1994 m.

5. Pagal Konstituciją Konstitucinio Teismo nutarimai yra galutiniai ir neskundžiami, jie yra visiems privalomi, o pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 34 straipsnio 7 dalį faktai, Konstitucinio Teismo nutarimu nustatyti vienoje byloje, nagrinėjant kitas bylas iš naujo neįrodinėjami.

Ankstesnėse Konstitucinio Teismo bylose nustatytos faktinės aplinkybės yra *res iudicata*; jos turi prejudicinę galią ir kitose bylose nebenustatinėjamos ir neįrodinėjamos (Konstitucinio Teismo 2004 m. kovo 31 d. išvada).

Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad Konstitucinio Teismo teisinė pozicija (*ratio decidendi*) atitinkamose konstitucinės justicijos bylose turi precedento reikšmę (Konstitucinio Teismo 2007 m. spalio 22 d. nutarimas).

6. Atsižvelgiant į tai, kad Kuršių nerijos nacionalinio parko ir Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemų grafinės dalys savo formatu yra panašios, taip pat į tai, kad abiejose bylose tyrimo dalykas yra analogiškas (Vyriausybės nutarimų, kuriais patvirtintos atitinkamų saugomų teritorijų planavimo schemos, atitiktis Konstitucijai pagal jų paskelbimo tvarką), šioje konstitucinės justicijos byloje derėtų remtis ankstesnėje konstitucinės justicijos byloje (dėl Kuršių nerijos nacionalinio parko planavimo schemos) nustatytomis faktinėmis aplinkybėmis, susijusiomis su teisės aktų skelbimo praktika bei techninėmis galimybėmis ir visuomenės informavimo apie teritorijų planavimo dokumentus tvarka. Taip pat derėtų remtis ir Konstitucinio Teismo 2007 m. birželio 27 d. nutarime padarytomis išvadomis dėl galiojusio teisinio reguliavimo, susijusio su teritorijų planavimu, visuomenės informavimu apie teritorijų planavimo procesą, teisės aktų, *inter alia* teritorijų planavimo dokumentų, skelbimo tvarka, ir apibendrinta ankstesne bei suformuota nauja konstitucine doktrina.

7. Minėtoje konstitucinės justicijos byloje dėl Kuršių nerijos nacionalinio parko planavimo schemos Konstitucinis Teismas *inter alia* nustatė šias faktines aplinkybes:

- 1994 m. gruodžio mėn., kai Kuršių nerijos nacionalinio parko planavimo schema buvo patvirtinta Vyriausybės, Vyriausybės nutarimai buvo oficialiai skelbiami leidinyje „Valstybės žinios“, kurį spausdino AB „Spauda“;

- 1994 m. Lietuvoje apskritai techniškai buvo įmanoma išspausdinti tokį dokumentą kaip Kuršių nerijos nacionalinio parko planavimo schema (generalinis planas), tačiau būtų buvę sudėtinga *inter alia* užtikrinti tokio dokumento vientisumą;

- būtent „Valstybės žiniuose“ paskelbti visos apimties Kuršių nerijos nacionalinio parko planavimo schemą (visas jos sudedamąsias dalis) tokiu formatu, koku ji buvo patvirtinta Vyriausybės, ir tokiu tiražu bei formatu, koku tuo metu buvo spausdinamos „Valstybės žinios“, neprarandant jos informacinės vertės (aiškumo, kokybės ir t. t.), tuo metu (1994 m.) ir dar ilgą laiką po to iš esmės nebuvo techninių galimybių;

– tuo metu (1994 m.) kompiuterių galimybės Lietuvoje buvo itin menkos (maža atmintis, lėtumas, ribotas tinklas ir t. t.), todėl vartotojams internete pateikti žemėlapius, grafikus, nuotraukas ir pan. buvo sudėtinga; techninių galimybių parengti tokių brėžinių kaip Kuršių nerijos nacionalinio parko planavimo schemos skaitmeninį variantą ir pateikti jį internete atsirado maždaug 1996–1998 m.; techninės galimybės tokius dokumentus tiražuoti skaitmeniniu formatu padidėjo 1996 m., kai Valstybės žemės kadastro įmonė įsigijo nespalvotą didelio formato skenerį, o pakankamos techninės galimybės atsirado 1998 m., kai VĮ Distantinių tyrimų ir geoinformatikos centras „GIS-Centras“ įsigijo pirmąjį spalvotą skenerį.

8. Konstitucinis Teismas 2007 m. birželio 27 d. nutarime konstatavo, kad 1994 m. gruodžio mėn. ir dar ilgą laiką po to Kuršių nerijos nacionalinio parko planavimo schemos visa apimtimi (visų jos sudedamųjų dalių) tokiu formatu, koku ji buvo patvirtinta Vyriausybės, ir tokiu tiražu bei formatu, koku tuo metu buvo spausdinamos „Valstybės žinios“, neprarandant tos schemos informacinės vertės (aiškumo, kokybės ir t. t.), paskelbti būtų „Valstybės žiniose“, kuriose pagal įstatymą „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos“ (1993 m. balandžio 6 d. redakcija) turėjo būti oficialiai skelbiami Vyriausybės nutarimai, iš esmės nebuvo techninių galimybių.

9. Remiantis šiomis aplinkybėmis, kurios yra *res iudicata* nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste, konstatuotina, kad 1993 m. patvirtintos Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos visa apimtimi (visų jos sudedamųjų dalių) tokiu formatu, koku ji buvo patvirtinta Vyriausybės, ir tokiu tiražu bei formatu, koku tuo metu buvo spausdinamos „Valstybės žinios“, neprarandant Schemos informacinės vertės (aiškumo, kokybės ir t. t.), paskelbti būtų „Valstybės žiniose“, kuriose pagal įstatymą „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos“ (1993 m. balandžio 6 d. redakcija) turėjo būti oficialiai skelbiami Vyriausybės nutarimai, iš esmės nebuvo techninių galimybių.

10. Šioje konstitucinės justicijos byloje sprendžiant, ar Vyriausybės 1993 m. gruodžio 6 d. nutarimas Nr. 912 „Dėl Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos patvirtinimo“ neprieštaravo Konstitucijai, nustatyta, kad:

– Schemos originalas yra saugomas Trakų istorinio nacionalinio parko direkcijoje, o Schemos elektroninė versija nuo 2003 m. gruodžio mėn. yra įdėta Trakų istorinio nacionalinio parko direkcijos interneto svetainėje ([www.seniejitrakai.lt](http://www.seniejitrakai.lt)) (Trakų istorinio nacionalinio parko direkcijos 2008 m. vasario 12 d. raštas Nr. S-103 „Dėl informacijos byloje Nr. 23/07“ ir 2008 m. vasario 29 d. raštas Nr. S-194 „Dėl papildomos informacijos pateikimo“);

– Schemos kopijos yra saugomos Kultūros ministerijoje (Kultūros ministerijos 2010 m. sausio 13 d. raštas Nr. S2-59 „Dėl Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos“, suinteresuoto asmens atstovių A. Murauskaitės ir E. Izokaitytės paaiškinimai) ir Valstybinėje saugomų teritorijų tarnyboje prie Aplinkos ministerijos; Schema yra įregistruota teritorijų planavimo dokumentų registre (Aplinkos apsaugos agentūros 2008 m. vasario 11 d. raštas Nr. (15)-A4-237 „Dėl informacijos byloje Nr. 23/07“ su išrašu iš teritorijų planavimo dokumentų registro, Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos 2010 m. sausio 15 d. raštas Nr. V3 2.8.-71 „Dėl informacijos pateikimo“);

– susipažinti su Trakų istorinio nacionalinio parko teritorijos su funkcinėmis zonomis planu (arba jo kopija) galima Trakų istorinio nacionalinio parko direkcijoje, Kultūros ministerijoje, Aplinkos ministerijoje (šiuo metu – Valstybinėje saugomų teritorijų tarnyboje prie Aplinkos ministerijos), o Schemos elektroninę versiją galima rasti Trakų istorinio nacionalinio parko direkcijos interneto svetainėje ([www.seniejitrakai.lt](http://www.seniejitrakai.lt)) (suinteresuoto asmens atstovių A. Murauskaitės ir E. Izokaitytės paaiškinimai, Kultūros ministerijos 2010 m. sausio 13 d. raštas Nr. S2-59 „Dėl Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos“, Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos 2010 m. sausio 15 d. raštas Nr. V3 2.8.-71 „Dėl informacijos pateikimo“); Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schema yra viešai eksponuojama Trakų istorinio nacionalinio parko direkcijoje, visiems asmenims, pageidaujantiems susipažinti su minėta

schema, yra sudarytos tokios galimybės, daroma spalvotos ir nespaltvotos plano kopijos bei skaitmeniniai Schemos išrašai (suinteresuoto asmens atstovų A. Murauskaitės ir E. Izokaitytės paaiškinimai teisminiame posėdyje).

11. Trakų rajono savivaldybės administracijos 2008 m. vasario 21 d. rašte Nr. AP3-752 „Dėl informacijos byloje Nr. 23/07“ teigiama, kad Schema Trakų rajono savivaldybėje nebuvo ir nėra saugoma. Bylos nagrinėjamo metu nustatyta, kad Trakų rajono savivaldybė suinteresuotosioms institucijoms pateikia Schemos ištraukas, taip pat administracinėse bylose, *inter alia* Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo byloje Nr. A<sup>11</sup> – 215/2007, Trakų rajono savivaldybė remiasi Schema (suinteresuoto asmens atstovų A. Murauskaitės ir E. Izokaitytės paaiškinimai teisminiame posėdyje).

12. Šioje konstitucinės justicijos byloje nustatyta ir tai, kad išduodant detaliojo planavimo Trakų istoriniame nacionaliniame parke sąlygas nuolat remiamasi Schema, kad Trakų rajono savivaldybės administracija, Trakų istorinio nacionalinio parko direkcijai ir Vilniaus regiono aplinkos apsaugos departamentui teikdama paraiškas dėl sąlygų planavimo dokumentams rengti, kartu pateikia ir Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos grafinės dalies ištraukas, tai nurodydama paraiškų priedų aprašuose (Trakų istorinio nacionalinio parko direkcijos 2008 m. vasario 29 d. raštas Nr. S-194 „Dėl papildomos informacijos pateikimo“ ir Aplinkos ministerijos 2010 m. sausio 11 d. raštas Nr. (16-1)-D8-265 „Dėl informacijos pateikimo“ su prie šių raštų pridėtomis Trakų rajono savivaldybės administracijos prašymų sąlygoms detaliojo planavimo dokumentams rengti bei Schemos grafinės dalies ištraukų kopijomis). Nenustatyta, kad išduodant detaliojo planavimo (Trakų istoriniame nacionaliniame parke) sąlygas dėl Schemos prieinamumo teisės subjektams ar jos turinio autentiškumo būtų kilę kokių nors teisinių ginčų.

Taigi nors „Valstybės žiniuose“ Schema buvo paskelbta ne visa („Valstybės žiniuose“ buvo paskelbta tik jos tekstinė dalis), buvo pripažįstama, kad visa Schema galioja, šios Schemos originalas (kopijos) buvo laikomas atitinkamose institucijose, ji buvo prieinama susipažinti, prireikus buvo daroma Schemos kopijos ir išrašai, ji naudojama rengiant planavimo dokumentus.

### III

1. Kaip minėta, šioje konstitucinės justicijos byloje prašoma ištirti, ar Konstitucijai, būtent jos 7 straipsnio 2 daliai, kurioje nustatyta, kad galioja tik paskelbti įstatymai, taip pat konstituciniam teisinės valstybės principui neprieštarauja ne tai, kas nustatyta Vyriausybės 1993 m. gruodžio 6 d. nutarime Nr. 912, t. y. ne šio Vyriausybės nutarimo ir juo patvirtintos Schemos turinys, bet tai, kaip šis Vyriausybės nutarimas (jo dalis) buvo paskelbtas.

2. Spręsdamas analogišką konstitucinį ginčą (dėl Kuršių nerijos nacionalinio parko planavimo schemos) Konstitucinis Teismas 2007 m. birželio 27 d. nutarime konstatavo:

– įstatymai negalioja ir negali būti taikomi, jei jie nėra oficialiai paskelbti; įstatymu turi būti nustatyta įstatymų paskelbimo tvarka ir informacijos šaltinis, kuriame įstatymai turi būti paskelbti; oficialus įstatymų paskelbimas laikantis Konstitucijoje ir įstatymuose nustatytos tvarkos yra būtina sąlyga ne tik įstatymams įsigalioti, bet ir tam, kad teisės subjektai žinotų, kokie įstatymai galioja, koks yra jų turinys, ir juos vykdytų; demokratinėje teisinėje valstybėje negali būti nepaskelbtų įstatymų; įstatymai turi būti paskelbti viešai;

– pagal Konstituciją teisės aktai turi būti oficialiai skelbiami laikantis jų oficialaus skelbimo tvarkos, kuri nustatyta būtent tuo metu, kai jie išleidžiami;

– Konstitucijos 7 straipsnio 2 dalyje vartojama sąvoka „įstatymai“, atsižvelgiant į konstitucinį reikalavimą, kad teisė negali būti nevieša, negali būti aiškinama vien pažodžiui – ji aiškinama plačiai, kaip apimanti ne tik įstatymo galią turinčius, bet ir kitus teisės aktus;

– Vyriausybės nutarimai, kaip ir kiti teisės aktai, gali skirtis pagal formą, turinį, struktūrą, apimtį, turėti įvairias sudedamąsias dalis (priedėlius); teisės akte gali būti ne tik tekstinė, bet ir grafinė dalis (lentelės, brėžiniai, schemos, planai, kartogramos, simboliai, emblemos ir t. t.); visos

norminio teisės akto dalys (taip pat priedėliai) sudaro vieną visumą, tarpusavyje yra neatskiriama susijusios ir turi vienodą teisinę galią; priedėlių atskirti nuo teisės akto negalima, nes, keičiant juose konkrečiai išdėstytą turinį, keičiasi ir viso norminio teisės akto turinys; turi būti paskelbiamas visas teisės aktas kartu su visomis jo sudedamosiomis dalimis;

– oficialus viešas viso teisės akto paskelbimas nėra savitiksliis dalykas – tai reikalinga, kad teisės subjektai žinotų, koks yra atitinkamas teisės aktas, galėtų susipažinti su visu teisės aktu ir jį vykdyti; įstatymų leidėjas įstatymu turi nustatyti tokį su oficialiu teisės aktų paskelbimu susijusių santykių teisinį reguliavimą, kad teisės aktai būtų prieinami visiems teisės subjektams; tai darydamas įstatymų leidėjas turi plačią diskreciją: atsižvelgęs į teisės aktų turinį, ypatumus ir įvairovę, kitas turinčias reikšmės aplinkybes, jis gali nustatyti įvairius oficialaus teisės aktų paskelbimo šaltinius ir būdus; nustatydamas oficialaus teisės aktų paskelbimo šaltinius ir būdus įstatymų leidėjas turi atsižvelgti ir į technines galimybes teisės aktus paskelbti tam tikru būdu; sparti technologijų plėtra lemia ir atitinkamus visuomeninius santykius reguliuojančių teisės aktų dinamiką, elektroniniai ryšiai, telekomunikacijos tobulėja itin sparčiai, nuolat didėja ir galimybės ieškoti informacijos, ją gauti ir skleisti naudojant elektronines informacines technologijas, *inter alia* internetą, todėl būtina, kad įstatymų leidyba neatsiliktų nuo informacinių technologijų pažangos ir jos nulemtos atitinkamų visuomeninių santykių kaitos; šios nuostatos *mutatis mutandis* taikytinos ir teisės aktų skelbimui;

– tais atvejais, kai teisės aktai turi ne tik tekstinę (rašytinį tekstą), bet ir grafinę dalį (brėžinius ir pan.), ypač jeigu tie teisės aktai yra didelės apimties ir sudėtingos struktūros ir jeigu dėl jų grafinės dalies publikavimo (spausdinimo, tiražavimo) kyla didelių techninių problemų (taip pat jeigu jų publikavimo (spausdinimo, tiražavimo) išlaidos yra nepamatuoti didelės (atsižvelgiant į valstybės finansines galimybes, taip pat į tai, kokiam teisės subjektų ratui atitinkamas teisinis reguliavimas nustato teises ir pareigas)), įstatymu gali būti nustatyta tokia oficialaus šių teisės aktų paskelbimo tvarka, kuri skiriasi nuo bendrosios (įprastos) teisės aktų, kuriuos sudaro tik rašytinis tekstas, oficialios skelbimo tvarkos; Konstitucija to savaime nedraudžia; įstatymu gali būti nustatyta, kad tokių teisės aktų grafinė dalis (ar tam tikros jos dalys) yra oficialiai skelbiama atskirai nuo tekstinės dalies (kitame šaltinyje), taip pat kad grafinė dalis (ar tam tikros jos dalys) yra oficialiai skelbiama kitokiu būdu nei tekstinė dalis;

– ir tokiais atvejais, kai teisės akto grafinė dalis paskelbiama atskirai nuo tekstinės dalies (kitame šaltinyje) ir (arba) kitokiu nei tekstinė dalis būdu, privalu laikytis iš Konstitucijos kylančių teisės aktų paskelbimo oficialumo, viešumo reikalavimų, taip pat būtina užtikrinti, kad dėl atskiro teisės aktų tekstinės ir grafinės dalių publikavimo neatsirastų prielaidų kvestionuoti jų turinio autentiškumą: visų pirma būtina, kad laikantis bendrosios (įprastos) oficialaus teisės aktų skelbimo tvarkos atitinkamame šaltinyje būtų paskelbta, jog tam tikru klausimu yra priimtas atitinkamas legislatyvinis sprendimas; antra, iš šio šaltinyje paskelbtų teisės aktų turi būti aišku, kad tam tikra (tam tikros) šio teisės akto sudedamoji dalis (sudedamosios dalys) jame nėra paskelbta (paskelbtos); trečia, turi būti aišku, kur galima susipažinti su tame šaltinyje nepaskelbta (nepaskelbtomis) teisės akto sudedamąja dalimi (sudedamosiomis dalimis); galiausiai, ketvirta, turi būti praktiškai užtikrintas atitinkamos teisės akto dalies (taigi ir viso teisės akto kaip visumos) prieinamumas teisės subjektams, be to, tiems teisės subjektams neturi kilti pagrįstų abejonių dėl minėtame šaltinyje nepaskelbtos (nepaskelbtų) teisės akto sudedamosios dalies (sudedamųjų dalių) turinio autentiškumo; jeigu yra laikomasi šių sąlygų ir, žinoma, jeigu tam tikros (tam tikrų) teisės akto sudedamosios dalies (sudedamųjų dalių) nepaskelbimas minėtame šaltinyje gali būti konstituciškai pagrindžiamas, savaime nėra pagrindo teigti, kad tam tikras teisės aktas yra „nepaskelbtas“ arba kad jis yra „paskelbtas“ neviešai, neoficialiai, t. y. nesilaikant Konstitucijos 7 straipsnio 2 dalies reikalavimų, nepaisant konstitucinio teisinės valstybės principo; toks galimybių susipažinti su tame pačiame šaltinyje nepaskelbtos (nepaskelbtų) teisės akto sudedamosios dalies (sudedamųjų dalių), taigi ir viso teisės akto kaip visumos, turiniu užtikrinimas (nurodytais atvejais), jeigu tam yra pakankamai svarių priežasčių, savaime neduoda pagrindo kvestionuoti atitinkamo

teisės akto atitikties Konstitucijai.

#### IV

**Dėl Vyriausybės 1993 m. gruodžio 6 d. nutarimo Nr. 912 „Dėl Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos patvirtinimo“ atitikties Konstitucijos 7 straipsnio 2 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui, Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos įstatymo (2005 m. liepos 7 d. redakcija) 2 straipsniui, 3 straipsnio 1 dalies 4 punktui, 9 straipsnio 1 daliai, įstatymo „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos“ (1993 m. balandžio 6 d. redakcija) 1 straipsnio 1 daliai, 2 straipsnio 1 dalies 4 punktui, 8 straipsnio 1 daliai.**

1. Minėta, kad šioje konstitucinės justicijos byloje ginčijama Vyriausybės 1993 m. gruodžio 6 d. nutarimo Nr. 912, kuriuo yra patvirtinta Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schema, atitiktis *inter alia* įstatymo „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos“ (1993 m. balandžio 6 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais), nuo 2003 m. sausio 1 d. vadinamo Įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos įstatymu, straipsniams (jų dalims). Ginčijama ne tai, kas nustatyta šiame Vyriausybės nutarime, t. y. ne šio Vyriausybės nutarimo ir juo patvirtintos Schemos turinys, bet tai, kaip šis Vyriausybės nutarimas (jo dalis) buvo paskelbtas, būtent kad juo patvirtinta Schema nebuvo, pasak pareiškėjo, paskelbta oficialiame teisės aktų skelbimo šaltinyje „Valstybės žiniuose“.

2. Minėta, kad pagal Konstituciją teisės aktai turi būti oficialiai skelbiami laikantis jų oficialaus skelbimo tvarkos, kuri yra nustatyta būtent tuo metu, kai jie yra išleidžiami.

Todėl nors pareiškėjas – Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas prašo ištirti, ar ginčijamas Vyriausybės nutarimas (jo dalis) pagal paskelbimo tvarką neprieštarauja ne tik įstatymo „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos“ (1993 m. balandžio 6 d. redakcija) straipsniams (jų dalims), bet ir Įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos įstatymo (taip nuo 2003 m. sausio 1 d. vadinamas įstatymas „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos“ (1993 m. balandžio 6 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais)) straipsniams (jų dalims), išdėstytiems 2005 m. liepos 7 d. redakcija, Konstitucinis Teismas šioje konstitucinės justicijos byloje netirs, ar ginčijamas Vyriausybės nutarimas (jo dalis) pagal paskelbimo tvarką neprieštarauja 2005 m. liepos 7 d. redakcija išdėstytiems Įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos įstatymo straipsniams (jų dalims).

3. Ginčijamo Vyriausybės nutarimo priėmimo metu įstatyme „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos“ (1993 m. balandžio 6 d. redakcija) buvo numatytas vienintelis oficialaus Vyriausybės nutarimų skelbimo šaltinis – „Valstybės žinios“. Įstatyme „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos“ (1993 m. balandžio 6 d. redakcija) nebuvo nuostatų, kad itin didelės apimties, sudėtingos struktūros teisės aktai (jų dalys), *inter alia* tokie, kuriuose esama itin didelės apimties grafinių dalių (brėžiniai, lentelės, grafikai, schemos, žemėlapiai ar kt.), dėl kurių publikavimo kiltų itin didelių techninių problemų, galėtų būti oficialiai skelbiami ne „Valstybės žiniuose“, bet kituose šaltiniuose ir (arba) kitais būdais. Šiame įstatyme taip pat nebuvo nuostatų, kad minėti itin didelės apimties, sudėtingos struktūros teisės aktai (jų dalys), net reikalaujant juos oficialiai skelbti „Valstybės žiniuose“, galėtų būti oficialiai skelbiami specialiuose „Valstybės žinių“ numeriuose, kurių tiražas, atsižvelgiant į įvairias aplinkybes, galėtų būti mažesnis negu įprastinis „Valstybės žinių“ tiražas, o formatas galėtų skirtis nuo įprastinio „Valstybės žinių“ formato.

3.1. Konstitucinis Teismas 2007 m. birželio 27 d. nutarime konstatavo, kad „tokio diferencijuoto teisinio reguliavimo nenustatymas yra konstituciškai nepagrįstas, nes neatitinka konstitucinės teisės aktų oficialaus viešo paskelbimo sampratos, įtvirtintos *inter alia* Konstitucijos 7 straipsnio 2 dalyje, kuri kartu su konstituciniu teisinės valstybės principu suponuoja būtinybę

nustatyti diferencijuotą teisinį Vyriausybės nutarimų (ir kitų teisės aktų) oficialaus skelbimo reguliavimą“. Minėtame Konstitucinio Teismo nutarime konstatuota ir tai, kad įstatyme „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos“ (1993 m. balandžio 6 d. redakcija) nustatytas visuminis teisinis reguliavimas šiuo atžvilgiu buvo ydingas, konstituciškai nepagrįstas.

3.2. Konstitucinio Teismo 2007 m. birželio 27 d. nutarimu įstatymas „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos“ (1993 m. balandžio 6 d. redakcija) ta apimtimi, kuria nenustatyta, kad itin didelės apimties, sudėtingos struktūros teisės aktai (jų dalys), *inter alia* tokie, kuriuose esama itin didelės apimties grafinių dalių, dėl kurių publikavimo kiltų itin didelių techninių problemų, galėtų būti oficialiai skelbiami ne „Valstybės žiniuose“, bet kituose šaltiniuose ir (arba) kitais būdais, taip pat ta apimtimi, kuria nenustatyta, kad minėti itin didelės apimties, sudėtingos struktūros teisės aktai (jų dalys), net reikalaujant juos oficialiai skelbti „Valstybės žiniuose“, galėtų būti oficialiai skelbiami specialiuose „Valstybės žinių“ numeriuose, pripažintas prieštaravusiu Konstitucijos 7 straipsnio 2 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.

3.2.1. Konstitucinio Teismo nutarime pažymėta, kad įstatymo „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos“ (1993 m. balandžio 6 d. redakcija) 1 straipsnio 1 dalies, 2 straipsnio 1 dalies 4 punkto, 8 straipsnio 1 dalies nuostatos, kurių atžvilgiu buvo ginčijama Vyriausybės 1994 m. gruodžio 19 d. nutarimo Nr. 1269 „Dėl Kuršių nerijos nacionalinio parko planavimo schemos (generalinio plano)“ atitiktis, kaip tik ir atspindėjo minėtą šiame įstatyme nustatyto visuminio teisinio reguliavimo ydingumą, konstitucinį nepagrįstumą. Taip pat pažymėta, kad šis konstatavimas negali būti interpretuojamas kaip reiškiantis, esą minėtą įstatyme „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos“ (1993 m. balandžio 6 d. redakcija) nustatyto visuminio teisinio reguliavimo ydingumą, konstitucinį nepagrįstumą atspindėjo vien nurodytos šio įstatymo 1 straipsnio 1 dalies, 2 straipsnio 1 dalies 4 punkto, 8 straipsnio 1 dalies nuostatos.

3.2.2. Konstatavęs, jog įstatymas „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos“ (1993 m. balandžio 6 d. redakcija) ta apimtimi, kuria nenustatyta, kad itin didelės apimties, sudėtingos struktūros teisės aktai (jų dalys), *inter alia* tokie, kuriuose esama itin didelės apimties grafinių dalių (brėžinių, lentelių, grafikų, schemų, žemėlapių ar kt.), dėl kurių publikavimo kiltų itin didelių techninių problemų, galėtų būti oficialiai skelbiami ne „Valstybės žiniuose“, bet kituose šaltiniuose ir (arba) kitais būdais, taip pat ta apimtimi, kuria nenustatyta, kad minėti itin didelės apimties, sudėtingos struktūros teisės aktai (jų dalys), net reikalaujant juos oficialiai skelbti „Valstybės žiniuose“, galėtų būti oficialiai skelbiami specialiuose „Valstybės žinių“ numeriuose, kurių tiražas, atsižvelgiant į įvairias aplinkybes, galėtų būti mažesnis negu įprastinis „Valstybės žinių“ tiražas, o formatas galėtų skirtis nuo įprastinio „Valstybės žinių“ formato, prieštaravo Konstitucijos 7 straipsnio 2 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui, taip pat konstatavęs, jog šio įstatymo 1 straipsnio 1 dalies, 2 straipsnio 1 dalies 4 punkto, 8 straipsnio 1 dalies nuostatos, kurių atžvilgiu buvo ginčijama Vyriausybės 1994 m. gruodžio 19 d. nutarimo Nr. 1269 „Dėl Kuršių nerijos nacionalinio parko planavimo schemos (generalinio plano)“ atitiktis, kaip tik ir atspindėjo minėtą šiame įstatyme nustatyto visuminio teisinio reguliavimo ydingumą, konstitucinį nepagrįstumą, Konstitucinis Teismas netyrė, ar minėtas Vyriausybės nutarimas neprieštaravo įstatymo „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos“ (1993 m. balandžio 6 d. redakcija) 1 straipsnio 1 daliai, 2 straipsnio 1 dalies 4 punktui, 8 straipsnio 1 daliai.

4. Vienas iš esminių konstitucinio teisinės valstybės principo elementų – principas, kad neturi būti taikomas teisės aktas, prieštaraujantis aukštesnės galios teisės aktui.

Atsižvelgiant į tai, kad Konstitucinio Teismo 2007 m. birželio 27 d. nutarimu įstatymas „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos“ (1993 m. balandžio 6 d. redakcija) ta apimtimi, kuria nenustatyta, kad itin didelės apimties, sudėtingos

struktūros teisės aktai (jų dalys), *inter alia* tokie, kuriuose esama itin didelės apimties grafinių dalių, dėl kurių publikavimo kiltų itin didelių techninių problemų, galėtų būti oficialiai skelbiami ne „Valstybės žiniuose“, bet kituose šaltiniuose ir (arba) kitais būdais, taip pat ta apimtimi, kuria nenustatyta, kad minėti itin didelės apimties, sudėtingos struktūros teisės aktai (jų dalys), net reikalaujant juos oficialiai skelbti „Valstybės žiniuose“, galėtų būti oficialiai skelbiami specialiuose „Valstybės žinių“ numeriuose, yra pripažintas prieštaravusiu Konstitucijos 7 straipsnio 2 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui, tirti ginčijamo Vyriausybės 1993 m. gruodžio 6 d. nutarimo Nr. 912 atitiktį įstatymo „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos“ (1993 m. balandžio 6 d. redakcija) 1 straipsnio 1 daliai, 2 straipsnio 1 dalies 4 punktui, 8 straipsnio 1 daliai yra beprasmiška: jeigu ji būtų tiriamą, būtų daroma iš esmės klaidinga prezumpcija, esą poįstatyminis teisės aktas turi atitikti antikonstitucinį įstatymą. Tokia prezumpcija paneigtų Konstitucijoje įtvirtintą teisės aktų hierarchijos, kurios viršūnėje yra Konstitucija, sampratą; taip būtų iškreipta pati konstitucinės justicijos esmė.

Todėl Konstitucinis Teismas šioje konstitucinės justicijos byloje netirs, ar ginčijamas Vyriausybės nutarimas neprieštaravo įstatymo „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos“ (1993 m. balandžio 6 d. redakcija) 1 straipsnio 1 daliai, 2 straipsnio 1 dalies 4 punktui, 8 straipsnio 1 daliai.

5. Pagal pareiškėjų prašymus sprendžiant, ar Vyriausybės 1993 m. gruodžio 6 d. nutarimas Nr. 912 „Dėl Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos patvirtinimo“ neprieštarauja Konstitucijos 7 straipsnio 2 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui, pažymėtina, kad šioje konstitucinės justicijos byloje nustatyta:

- 1993 m. gruodžio 10 d. „Valstybės žiniuose“ buvo paskelbtas Vyriausybės 1993 m. gruodžio 6 d. nutarimas Nr. 912 „Dėl Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos patvirtinimo“, kuriuo buvo patvirtinta Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schema;

- 1994 m. vasario 4 d. „Valstybės žiniuose“ buvo paskelbtas Statybos ir urbanistikos ministerijos 1993 m. gruodžio 20 d. įsakymas Nr. 212 „Dėl Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos paskelbimo“ kartu su Schemos tekstine dalimi, pavadinta „Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schema“, o Schemos grafinė dalis (parko teritorijos su funkcinėmis zonomis planas) nebuvo paskelbta (buvo įrašyta tokia pastaba: „Planas neskelbiamas. Su juo galima susipažinti Statybos ir urbanistikos ministerijoje, Trakų rajono valdyboje, Trakų nacionalinio parko direkcijoje.“); taigi teisės subjektai oficialiame teisės aktų skelbimo šaltinyje „Valstybės žinios“ buvo informuoti, kur galima susipažinti su nepaskelbta Schemos grafine dalimi (jos originalais, kopijomis);

- Schema yra didelės apimties, ji turi ne tik tekstinę, bet ir grafinę dalį; Schemos grafinės dalies pagrindinis brėžinys yra pagamintas iš 4 mm storio kartono; kiekviena iš Schemą sudarančių keturių dalių yra 80 x 80 cm dydžio; visas Schemos dydis – 160 x 160 cm;

- išduodant detaliojo planavimo (Trakų istoriniame nacionaliniame parke) sąlygas buvo ir yra remiamasi Schema;

- Trakų rajono savivaldybė suinteresuotoms institucijoms pateikia Schemos ištraukas, administracinėse bylose, *inter alia* Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo byloje Nr. A<sup>11</sup> – 215/2007, Trakų rajono savivaldybė remiasi Schema;

- išduodant detaliojo planavimo (Trakų istoriniame nacionaliniame parke) sąlygas dėl Schemos prieinamumo teisės subjektams ar turinio autentiškumo teisinių ginčų nekildavo, taigi nors Schema „Valstybės žiniuose“ buvo paskelbta ne visa („Valstybės žiniuose“ buvo paskelbta tik jos tekstinė dalis), buvo pripažįstama, kad visa Schema galioja;

- susipažinti su Trakų istorinio nacionalinio parko teritorijos su funkcinėmis zonomis planu (arba jo kopija) galima Trakų istorinio nacionalinio parko direkcijoje, Kultūros ministerijoje, Aplinkos ministerijoje (šiuo metu – Valstybinėje saugomų teritorijų tarnyboje prie Aplinkos ministerijos). Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schema yra viešai eksponuojama Trakų istorinio nacionalinio parko direkcijoje, visiems asmenims, pageidaujantiems susipažinti su minėta

schema, yra sudarytos tokios galimybės, daroma spalvotos ir nespaltvotos plano kopijos bei skaitmeniniai Schemos išrašai. Schemos elektroninę versiją galima rasti Trakų istorinio nacionalinio parko direkcijos interneto svetainėje ([www.seniejitrakai.lt](http://www.seniejitrakai.lt)).

6. Taip pat, kaip minėta, šioje konstitucinės justicijos byloje kaip *res iudicata* remtinasi aplinkybe, nustatyta konstitucinės justicijos byloje dėl Kuršių nerijos nacionalinio parko planavimo schemos, kad 1994 m. gruodžio mėn. ir dar ilgą laiką po to Kuršių nerijos nacionalinio parko planavimo schemos, kuri, kaip jau konstatuota šioje konstitucinės justicijos byloje, savo formatu yra panaši į Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemą, visa apimtimi ir tokiu tiražu bei formatu, koku tuo metu buvo spausdinamos „Valstybės žinios“, neprarandant tos schemos informacinės vertės (aiškumo, kokybės ir t. t.), paskelbti būtent „Valstybės žiniose“ iš esmės nebuvo techninių galimybių.

Šią aplinkybę aiškinant nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste konstatuotina, kad ir 1993 m., kai buvo priimtas šioje konstitucinės justicijos byloje ginčijamas Vyriausybės nutarimas, kuriuo buvo patvirtinta Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schema, jos visa apimtimi (visų jos sudedamųjų dalių) tokiu formatu, koku ji buvo patvirtinta Vyriausybės, ir tokiu tiražu bei formatu, koku tuo metu buvo spausdinamos „Valstybės žinios“, neprarandant Schemos informacinės vertės (aiškumo, kokybės ir t. t.), paskelbti būtent „Valstybės žiniose“ iš esmės nebuvo techninių galimybių.

7. Minėtame Konstitucinio Teismo nutarime dėl Kuršių nerijos nacionalinio parko planavimo schemos pažymėta ir tai, kad Kuršių nerijos nacionalinio parko planavimo schema yra teritorijų planavimo dokumentas, todėl sprendžiant, ar ginčijamas Vyriausybės nutarimas neprieštarauja Konstitucijai, reikia atsižvelgti ne tik į tai, kaip su oficialiu Vyriausybės nutarimų paskelbimu ir įsigaliojimu susijusius santykius ginčijamo Vyriausybės nutarimo priėmimo metu (ir vėliau) reguliavo įstatymas, kuris, kaip minėta, Konstitucinio Teismo 2007 m. birželio 27 d. nutarimu buvo pripažintas prieštaraujančiu Konstitucijai, bet ir tai, kaip buvo (ir yra) reglamentuojamas teritorijų planavimo dokumentų rengimas, registravimas, paskelbimas, įsigaliojimas.

Apibendrinęs su teritorijų planavimo dokumentų rengimu ir jų paskelbimu susijusių santykių teisinį reguliavimą ir jo raidą nuo 1994 m., Konstitucinis Teismas 2007 m. birželio 27 d. nutarime konstatavo: tas teisinis reguliavimas leido įvairiems asmenims dalyvauti svarstant parengtus, bet dar nepatvirtintus teritorijų planavimo dokumentus, fiziniai ir juridiniai asmenys turėjo teisę susipažinti su parengtais ir patvirtintais teritorijų planavimo dokumentais, gauti teritorijų planavimo dokumentų ar jų dalių, brėžinių kopijas; jokių kliūčių tam teisės aktuose nebuvo nustatyta; kur saugomi patvirtinti teritorijų planavimo dokumentai, asmenys galėjo sužinoti iš teritorijų planavimo dokumentų registro; buvo nustatyta tokia teritorinio planavimo dokumentų registravimo tvarka, kad teritorijų planavimo dokumentų registre turėjo būti numatoma, kur yra saugomas teritorijų planavimo dokumento originalas ir dublikatai.

8. Šioje konstitucinės justicijos byloje atsižvelgtina į konstitucinės justicijos byloje dėl Kuršių nerijos nacionalinio parko planavimo schemos Konstitucinio Teismo padarytą išvadą, kad iš teisės aktų, reglamentavusių teritorinio planavimo dokumentų rengimą, registravimą, paskelbimą ir įsigaliojimą, matyti, jog teisės subjektams turėjo būti (ir iš tikrųjų buvo) aišku, kur galima susipažinti su „Valstybės žiniose“ nepaskelbta saugomos teritorijos planavimo schema (jos originalais, kopijomis).

Šiame kontekste pažymėtina, kad šioje konstitucinės justicijos byloje nustatyta, jog teisės subjektai oficialiame teisės aktų skelbimo šaltinyje „Valstybės žiniose“ buvo informuoti apie tai, kur galima susipažinti su „Valstybės žiniose“ nepaskelbta Schemos dalimi (Statybos ir urbanistikos ministerijos 1993 m. gruodžio 20 d. įsakymo Nr. 212 „Dėl Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos paskelbimo“ pastaba: „Planas neskelbiamas. Su juo galima susipažinti Statybos ir urbanistikos ministerijoje, Trakų rajono valdyboje, Trakų nacionalinio parko direkcijoje.“).

9. Šiame Konstitucinio Teismo nutarime konstatuota, kad jokie su Trakų istorinio nacionalinio parko teritorijos administravimu (*inter alia* su gyvenviečių detaliesiais planais,

miškotvarka, žemėtvarka, vandens ūkiu, gyvenviečių planavimu, kaimų regeneravimu, rekreacija, kelių bei inžinerinėmis komunikacijomis ir pan.) susiję sprendimai negalėjo (ir šiuo metu negali) būti priimami neatsižvelgiant į minėtą Vyriausybės patvirtintą Schemą ir negalėjo (ir šiuo metu negali) prieštarauti minėtos Schemos sprendiniams. Jei šių sprendinių būtų nepaisoma, ypač žinant, jog tai, kad Lietuvos valstybė Trakų istorinį nacionalinį parką traktuoja kaip unikalų gamtos ir žmogaus sukurtą kraštovaizdžio kompleksą – saugotiną teritoriją, kuriai nustatytas ypatingas teisinis režimas, yra visuotinai žinomas faktas, kartu būtų nepaisoma ir bendrojo teisės principo *bona fides*.

10. Taigi dėl visų čia nurodytų aplinkybių vien tai, kad Vyriausybės 1993 m. gruodžio 6 d. nutarimu Nr. 912 „Dėl Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos patvirtinimo“ patvirtinta Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schema „Valstybės žiniuose“ buvo paskelbta ne visa, savaime neduoda pagrindo teigti, kad Schema apskritai buvo „nepaskelbta“ arba „paskelbta“ neviešai, neoficialiai, kad jos prieinamumas teisės subjektams nebuvo užtikrintas ir šitaip buvo pažeisti Konstitucijos 7 straipsnio 2 dalies reikalavimai, nepaisoma konstitucinio teisinės valstybės principo.

11. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus darytina išvada, kad Vyriausybės 1993 m. gruodžio 6 d. nutarimas Nr. 912 „Dėl Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos patvirtinimo“ (1993 m. gruodžio 6 d. redakcija) pagal paskelbimo tvarką neprieštarauja Konstitucijos 7 straipsnio 2 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 102, 105 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 1, 53, 54, 55, 56 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

#### **nutaria:**

Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993 m. gruodžio 6 d. nutarimas Nr. 912 „Dėl Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos patvirtinimo“ (Žin., 1993, Nr. [68-1287](#); 1994, Nr. [10-162](#)) pagal paskelbimo tvarką neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai.

Šis Konstitucinio Teismo nutarimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Nutarimas skelbiamas Lietuvos Respublikos vardu.

Konstitucinio Teismo teisėjai:

Armanas Abramavičius  
Toma Birmontienė  
Pranas Kuconis  
Kęstutis Lapinskas  
Zenonas Namavičius  
Egidijus Šileikis  
Romualdas Kęstutis Urbaitis

---